

ВІДГУК

офіційного опонента

кандидата педагогічних наук, доцента Луцюка А.М.

на дисертаційну роботу

Стихун Наталії Василівни

«Розвиток професійної майстерності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів засобами театрального мистецтва (20 – 80-ті рр. ХХ ст.)»,

представлену на здобуття наукового ступеня

кандидата педагогічних наук

за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

Вагомість історико-педагогічних досліджень, які сприяють розкриттю й осмисленню багатства національного досвіду виховання нових поколінь громадян України, зросла у роки незалежності. Складні процеси, що сьогодні відбуваються у нашій країні, як ніколи гостро потребують переосмислення минулого, тому закономірним є підвищений інтерес педагогів і наукових працівників до витоків освіти й культури України, її духовних джерел.

Актуальність представленого дисертаційного дослідження зумовлена інноваційним розвитком педагогіки, воно є однією з нечисленних у історико-педагогічній науці спроб усебічно і послідовно дослідити проблему становлення й розвитку професійної майстерності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів засобами театрального мистецтва.

Необхідно зазначити, що у науковій літературі були спроби визначити місце і роль професійної майстерності вчителів у освітньо-виховному процесі, і це переконливо доводиться у роботі. Дослідження проблеми розвитку професійної майстерності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів засобами театрального мистецтва (20 – 80-ті рр. ХХ ст.) як ретроспективи розвитку досягнень вітчизняної педагогіки створює передумови для модернізації освітньо-виховного процесу з урахуванням прогресивних педагогічних технологій окресленого періоду, властивих для сучасного

навчально-виховного закладу, є актуальним і вимагає науково-теоретичного обґрунтування.

Зміст представленого дослідження, його структура, методологічний апарат, а також стиль викладу матеріалу свідчать про наукову зрілість та компетентність Н.В. Стихун. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи 310 сторінок, з них основного тексту – 191 сторінка, додатків – 65 сторінок. Список використаних джерел на 36 сторінках налічує 485 найменувань.

Звернемося до аналізу основного змісту рецензованої роботи. У вступі на основі структурно-логічної послідовності обґрунтовано актуальність, мету, завдання, об'єкт, предмет, хронологічні та територіальні межі, методи дослідження, наукову новизну, практичну значущість і відповідно до поставлених завдань виконано весь обсяг роботи, а також наводяться дані щодо апробації здобутих результатів.

У першому розділі «Розвиток професійної майстерності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів засобами театрального мистецтва як історико-педагогічна проблема» Н.В. Стихун представила результати ретроспективного вивчення проблеми дослідження, охарактеризовано категорійно-поняттєвий апарат, історіографію та джерельну базу.

Історіографічний аналіз розвитку професійної майстерності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів засобами театрального мистецтва виконано за трьома етапами відповідно до періодизації розвитку педагогічної думки, запропонованої сучасним ученим історії педагогіки О. Сухомлинською: I-й етап – 1920-1933 рр. – експериментування та новаторства; II-й етап – 1933-1958рр. – українська педагогіка як складова «російсько-радянської» культури; III-й етап – 1958-1985 рр. – українська педагогічна думка у змаганнях за демократичний розвиток.

Дисертантка у другому розділі «Місце і роль театрального мистецтва в розвитку професійної майстерності вчителів у 20-х – 80-х рр. XX століття»

проаналізувала тенденції формування професійної майстерності педагогів засобами театрального мистецтва в роботі вітчизняних шкіл 20-х – 39-х рр. ХХ ст. З'ясовано суспільно-історичну зумовленість театрального мистецтва в розвитку професійної майстерності вчителів у 40-х – 80-х рр. ХХ ст. Доцільно схарактеризовано форми, методи, засоби театрального мистецтва та їх використання в різних навчальних закладах означеного періоду на свідомість педагогів та учнів. У процесі дослідження доведено посилення уваги державних органів влади через розвиток командно-адміністративної радянської педагогіки до театрального мистецтва як чинника ідеологічного впливу, що і призвело до його знецінення у навчально-виховному процесі школи.

Стан проблеми професійної майстерності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів засобами театрального мистецтва у педагогічній пресі (20 – 80-ті роки ХХ ст.) Н.В. Стихун описала у третьому розділі наукової роботи. За результатами проведеного дослідження автор звертає увагу на значну інформативність публікацій на сторінках провідних педагогічних журналів і шпальтах газет означеного в дисертації періоду, у яких розкрито сутність і змістове наповнення понять «майстерність», «мистецтво», «педагогічна майстерність», «творчість», запропоновано методичні рекомендації та практичні поради стосовно покращення професійної майстерності вчителів засобами театрального мистецтва у позакласній і позашкільній роботі.

Висновки з дослідження (як до розділів, так і загальні) в цілому виражені, цілісні, комплексно й концентровано виявляють авторську позицію й високий рівень узагальнення теоретичного та емпіричного матеріалу, в них чітко простежується взаємообумовленість між метою, завданнями дослідження та усім змістом дисертації. Доведено, що залучення історичного досвіду розвитку професійної майстерності вчителя загальноосвітньої школи засобами театрального мистецтва 1920 – 1980 рр. у сучасну вітчизняну школу є актуальним і можливим за умови творчого опрацювання та адаптації до сучасної гуманістичної парадигми освіти.

Дисертаційне дослідження Н.В. Стихун «Розвиток професійної майстерності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів засобами театрального мистецтва (20 – 80-ті рр. ХХ ст.)» має наукову новизну, теоретичну і практичну значущість. Поставлені завдання розв'язані, сформульовані висновки є достатньо аргументованими та переконливими.

Матеріали дисертації повною мірою висвітлено у 18 публікаціях (із них 14 одноосібні) й отримали належну апробацію на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Автореферат дисертації відповідає сучасним вимогам щодо кандидатських дисертацій, достатньо повно відображає структуру, основні положення, результати та висновки дисертаційної роботи й дає цілісне уявлення про проведене дослідження.

Даючи в цілому позитивну оцінку дисертаційному дослідженню Наталії Василівни Стихун, вважаємо за доцільне зробити деякі зауваження і висловити окремі побажання:

1. У розділі 1.1 більш широко потрібно було розкрити сутність і зміст понять «театральна педагогіка», «театральна освіта», «педагогічний артистизм». Вони можуть доповнювати наукові категорії у запропонованому дисертаційному дослідженні.

2. Зважаючи на процес європейської інтеграції, необхідно було проаналізувати зарубіжний досвід використання засобів театрального мистецтва у розвитку професійної майстерності вчителів у рамках досліджуваних періодів та територіальних меж.

3. У дисертаційному дослідженні варто було б висвітлити роль та місце інститутів післядипломної освіти педагогічних кадрів з розвитку професійної майстерності вчителів засобами театрального мистецтва.

4. Окремі сторінки дисертаційного дослідження перенасичені цитуванням першоджерел.

Висловлені зауваження і побажання не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дисертаційного дослідження.

На підставі зазначеного вище вважаємо, що дисертаційне дослідження «Розвиток професійної майстерності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів засобами театрального мистецтва (20 – 80-ті рр. ХХ ст.)» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке повністю відповідає вимогам ВАК України щодо кандидатських дисертацій, а його автор Наталія Василівна Стихун заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри педагогіки та психології
Волинського інституту післядипломної
педагогічної освіти

А.М. Луцюк

Підпис завіряю:

проректор Волинського інституту
післядипломної педагогічної освіти
доктор історичних наук, професор

О.Й. Дем'янюк